Kirjallinen kysymys KK 158/2026 vp

Tiina Elo vihr

Kirjallinen kysymys kadmiumin raja-arvojen nostamisesta lannoitteissa ja sen vaikutuksista kansanterveyteen

Eduskunnan puhemiehelle

Maa- ja metsätalousministeriön asetus lannoitevalmisteista (964/2023) säätää lannoitteiden kadmiumrajoista. Jos epäorgaanisen lannoitteen kokonaisfosforipitoisuus on vähintään 2,2 massaprosenttia, kadmiumin enimmäispitoisuus on 50 milligrammaa kilogrammassa fosforia. Maa- ja metsätalousministeriö on 20.4.2026 lähettänyt lausuntokierrokselle asetusehdotuksen, jossa kadmiumrajaa nostettaisiin väliaikaisesti 100 milligrammaan. Toimenpiteen tarkoitus on parantaa lannoitteiden saatavuutta poikkeustilanteessa. Poikkeusaikana hankittuja lannoitteita saisi käyttää myös poikkeuksen päätyttyä, ja asetuksen on tarkoitus tulla voimaan elokuussa 2026.

Kadmium on myrkyllistä ja se kertyy maaperästä esimerkiksi öljykasveihin, viljaan ja sieniin. Ihmisen elimistössä kadmium kertyy erityisesti munuaisiin, ja sen poistumisaika elimistöstä voi olla jopa vuosikymmeniä. Kadmiumin liikasaanti on yhdistetty muun muassa munuaisten toimintahäiriöihin. Lisäksi kadmiumaltistus lisää osteoporoottisen murtuman riskiä vaihdevuosiiän ohittaneilla naisilla ja sen on myös havaittu lisäävän haimasyövän riskiä.

Maa- ja metsätalousministeriön tilaamassa vuonna 2019 julkaistussa selvityksessä arvioidaan, että epäorgaanisten lannoitteiden tuonnin helpottaminen lainsäädännöllisiä esteitä lieventämällä todennäköisesti lisäisi kilpailua ja laskisi jonkin verran lannoitteiden hintoja, mutta kansanterveydellisistä syistä ei ole perusteltua helpottaa etenkään epäorgaanisten fosforilannoitteiden maahantuontia lieventämällä Suomen voimassa olevaa kadmiumpoikkeusta. Selvityksen mukaan viljelijöiden saavuttama kustannussäästö ei olisi järkevässä suhteessa aiheutuviin kansanterveydellisiin riskeihin. Samassa selvityksessä todetaan, että Suomessa alle 3-vuotiaista lapsista 88 prosenttia saa jo nyt kadmiumia yli turvallisena pidetyn siedettävän viikkosaannin rajan.

Asetusluonnoksessa arvioidaan, että jos kadmiumraja-arvo nostettaisiin pysyvästi EU:n raja-arvon tasolle, kolmevuotiaiden lasten ravinnon kautta saatava kokonaisaltistus kasvaisi mediaanitasolla 12—13 prosenttia. Lyhytaikaisen raja-arvon noston suhteen riskiä kadmiumin kokonaisaltistuksen kasvamisesta ei arvioida olevan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Valmis
5.0

Kirjallinen kysymys KK 158/2026 vp

Mihin ajantasaiseen tutkimus- ja riskinarviointiaineistoon hallitus nojaa arvioidessaan, että nyt esitetty määräaikainen kadmiumrajan nosto ei merkittävästi lisää kansanterveydellisiä riskejä,

miten hallitus arvioi asetuksen tosiasiallisia vaikutuksia pitkällä aikavälillä, kun poikkeusaikana hankittuja lannoitteita saisi käyttää myös poikkeusajan päättymisen jälkeen, ja

onko hallitus selvittänyt muita toimia fosforilannoitteiden saatavuuden ja maatalouden kannattavuuden turvaamiseksi ilman, että kansanterveydellisiä riskejä kasvatetaan — esimerkiksi hyödyntämällä nykyistä tehokkaammin kierrätyslannoitteita?

Helsingissä 22.4.2026

Tiina Elo vihr